

Metodöversikt och utvärdering

Workshop

under ledning av kulturpedagoger med socionom och barnbibliotekarier som observatörer

Ålder: år 3-6

Produkter: barnteckningar, film, sammanfattande bilder på grundval av vad barnen sagt och tecknat, analys av workshopsmaterialet utifrån Howard Gardners teori om människans multipla intelligenser, biblioteksmöbleringsspelet Library Creator, två prototyper av sittmöbler för barn

Resultatet av workshoppen gav en för det fortsatta arbetet i projektet. Analysmaterialet låg till grund för bl.a. Library Creator och för samarbetet med studenter på Institutionen för Informatik vid Lunds universitet och med Institutionen för Interaktionsdesign vid Malmö högskola.

Vi fick ett bred spridning vad gäller sammansättningen av de deltagande barnen geografiskt och socialt. Resultatet kan räknas som ganska allmängiltigt och är användbart när man t.ex. vill stimulera till nytt tänkande och utvecklingsarbete. Om man vill arbeta med ett visst bibliotek, är det nog mer värdefullt att man frågar de barn och ungdomar som är det bibliotekets användare även om denna workshop är en bra grund att utgå ifrån.

Nackdelen med den här metoden är att den kan bli ganska kostsam om man förutom själva workshoppen också vill ha dokumentationen utförd av utomstående.

Workshop med två arkitekter

i samarbete med fritidshem

Ålder: 8 barn 7-10 år

Produkt: Modeller

Barnen har fått se kartor över biblioteket, ”följa efter” besökare på för att se vad de gör på biblioteket och även fått se bilder på andra bibliotek och andra byggnader också bilder med detaljer som trappor, fönster, kojor m.m.

Workshopmodellen är intressant och det är viktigt att vidga barnens referensramar. Att låta barn fungera som observatörer är också ett bra grepp. Det bidrar till att man kommer bort ifrån de traditionella frågorna och de förväntade svaren. Den som arbetar på biblioteket får se biblioteket med andra ögon.

Workshop med arkitekter

Ålder: en klass år fyra-fem och 15 ungdomar 14-15 år

Produkt: Modeller

Bibliotekarien har tillsammans med arkitekter bjudit in barn att med hjälp av intervjufrågor och modeller gestalta ett framtida bibliotek i en ny kontext. Man utgick från det lilla filialbiblioteket och barnens närmiljö och de fick låta svaren på frågorna de ställde till familj och kompisar smälta samman med deras egna idéer om hur ett framtida bibliotek skulle kunna se ut. Barnen fick sedan presentera sina modeller vid en avslutande utställning.

”Metoden möjliggör deltagande i en process som denna genom att ge barnen redskap, göra det greppbart och begränsat (därigenom blir det också intressant), tillgång till vuxna som legitimerar (arkitekt och bibliotekarie) och en möjlighet att visa för andra hur man har tänkt.”
(Citat av den deltagande bibliotekarien)

I en annan kommun gjorde ungdomar tillsammans med arkitekten ett studiebesök i kommunens kulturhus. Tillsammans funderade man över frågorna Vad kan man göra på biblioteket? Vad kan man inte göra på biblioteket? Hur ser det ut och vad kan bli bättre?

Resultatet blev här bl.a. förslag på helt nya typer av rum, som förmodligen varken arkitekter eller bibliotekspersonal skulle föreslå vid en ny- eller ombyggnad.

Workshop med designer och konstnär

Ålder: en klass år fyra

Produkt: Målningar med collage

Barnen fick arbeta med bild och ord. De fick utgå från en egen plats eller ett eget rum. De började med abstrakta bilder och färger och diskuterade också vad man behöver för att läsa och hur ett framtida idealbibliotek skulle kunna se ut.

Även denna metod skulle kunna ge mycket inför planeringen av ett rum för barn. Att börja med trivselkänslan och färger tror vi är ett bra grepp. Det viktiga är som i alla arbeten av den här typen att man hittar bra, kunniga ledare och att det blir ett bra samarbete mellan den som kan biblioteksverksamheten.

Att kunna följa barnens tankeprocess är viktigt. Att tänka abstrakt om framtiden kräver bra ingångar. En av barnbibliotekarierna pekar särskilt på att det är en process att släppa nuet och tänka framtid. I de fall man förväntar sig ett större resultat, som ska användas i en ny- eller ombyggnadsprocess, är det nog viktigt att ta in utomstående pedagoger och vi tror att workshopmodellen kan fungera bra.

Workshop och samarbete med scenograf och teatermålare

Ålder: 3 st klasser år 7

Produkt: Ett omgjort bibliotek

Eleverna har fått vara med i hela processen – från önskemål, ett drömbibliotek till genomförandet. De flesta av eleverna har upplevt detta positivt. Det är sedan en utmaning att förmedla detta till kommande elevgrupper och besökare.

Tre klasser är en stor grupp att arbeta med. En mindre grupp är nog att föredra om man vill göra något liknande på annat håll. Det är viktigt att hela processen förankras, så att alla drar åt samma håll, både ungdomarna och personalen som grupp.

Man har arbetat med en flexibel miljö, med flyttbara väggelement. Mycket av möblerna och dekorationerna är omgjord second hand eller IKEA. Det är inte alltid så hållbara material. Det uppfordrar till tankar kring hur man handskas med en sådan biblioteksmiljö. Man kan också se det som en fördel att den är billig och utbytbar, vilket kan ge nya grupper möjlighet att vara med och påverka.

Att använda denna metod i sin helhet blir dyrt, eftersom den kräver mycket tid av de engagerade experterna. Det krävs också mycket handledning av eleverna om de ska utföra praktiskt arbete.

Måleriverkstad

i samarbete med konstnär

Ålder: 4-5-åringar

Produkter: Målningar, lermodeller.

Det är svårt att få veta vad små barn tycker om bibliotek, eftersom de inte har så stora referensramar. Vad man kanske kan få veta är vilka färger och former de föredrar eller vilken känsla de förknippar med biblioteket. När man arbetar med små barn på detta sätt är det viktigt att man hittar rätt person att leda arbetet.

Studiebesök/bildverkstad

tillsammans med förskollärare och bildpedagog

Ålder: Fem femåringar

Produkt: Målningar/modeller

Barnen fick göra studiebesök i olika offentliga miljöer, hitta sitt favoritställe, samtala, måla och göra modeller av sitt drömbibliotek.

Att låta barn se olika miljöer och sedan locka fram vad som tilltalar dem är ett bättre sätt, tror vi än att intervjua dem på traditionellt sätt eller låta dem rita och berätta utan förberedelse.

Spaning på offentliga miljöer

Ålder: några elever i år åtta

Projektet utfördes av skolbibliotekarie, som tillsammans med eleverna besökte olika offentliga miljöer och diskuterade vem de är till för och hur man utformar olika miljöer för olika grupper.

Metoden kan vara ett sätt att inleda ett större arbete eller en workshop

Intervju

Ålder: Två klasser år 2 gymnasiet. Barn- och fritidsprogrammet och Samhällsprogrammet.

Produkt: Film

En förberedande träff med powerpointpresentation av olika biblioteksmiljöer och om teorier om framtiden med ett efterföljande intervjutillfälle. Intervjuerna filmades.

Alla deltog inte i diskussionen efter PP-presentationen, vilket intervjuarna heller inte förväntat sig. Den förberedande presentationen bidrog säkert till att svaren blev mer varierade och fria. Att Barn- och fritidseleverna var mer öppna i sina funderingar än samhällseleverna, som verkade mer inriktade på att bibliotek ska användas för studier, var en intressant iakttagelse.

Om intervjuer förbereds på ett bra sätt, som släpper loss kreativiteten, kan det vara en metod som kan ge mycket. Dessa intervjuer genomfördes av två lag av en bibliotekarie och en filmare. Men materialet blir stort och klippningsarbetet tar mycket tid.

Intervjuer med små barn

Ålder: 26 st 4-6 år

Produkt: Film

Frågan man ställde sig var: Kan ett barn i den åldern föreställa sig något de inte har haft det minsta aning om eller erfarenhet av? Intervjuerna gjordes i samarbete med förskollärare och specialpedagog. Att döma av svaren som barnen gav kan de det. Eller också kopplar de erfarenheter de gjort i andra situationer till frågorna som gäller bibliotek och det är väl egentligen det som är tanken med projektet.

Bokprat och samarbete med klasslärare samt textil- och träslöjdlärare

Ålder: en klass i år fyra.

Produkt: Utställning med tema Bibliotek på Mars

Tanken var att få barnen att tänka lite på framtida teknik. Men metoden är en metod som kan användas på vilket tema som helst. Utgår från bokprat, sedan följer teckningar och modeller i tyg och trä. Studiebesök och utbyte med annan klass var ytterligare stimulans för skapandet.

Integrering av ämnet ”bibliotek” i barn- och fritidsprogrammet på gymnasiet

Ålder: åk ett, Barn- och fritidsprogrammet

Produkt: Fotobok

Barn- och fritidsprogrammet valdes eftersom eleverna själva är ungdomar och de flesta av dem förmodligen kommer att arbeta med barn.

Till en början var de flesta lärarna på programmet mycket entusiastiska till att arbeta i projektet och framtidens barn- och ungdomsbibliotek skulle vara ett genomgående tema i alla ämnen t.o.m. idrotten. Men det blev mest inom ämnet svenska man jobbade med projektet. Bl.a. hade man samarbete med förskolor och man redovisade vad man kommit fram till på olika sätt, bl.a. sk. Storböcker och med dramatiseringar. Man hade också tänkt sig att eleverna skulle göra en virtuell modell av framtidens bibliotek i datakunskapen.

Projektet mycket utdraget och bibliotekarien upplevde att var svårt att få alla lärarna att samarbeta. Det blev enklare när man begränsade det till ett ämne och att mer fokus lades på projektet under en begränsad tid.

Det var ett spännande initiativ att man skulle arbeta med ämnet ”bibliotek” i alla ämnen, men ett sådant stort, gränsöverskridande kräver oerhört mycket tid och förberedelser och engagemang från alla inblandade.

Samarbete med grupp elever med särskilda behov

Ålder: Sju elever i år 7-9

Produkt: Modeller

Gruppen har tillsammans med barnbibliotekarien försökt arbeta med hur ett framtida bibliotek skall se ut. De har gjort studiebesök på olika bibliotek med olika utseende och ålder. De har arbetat i smågrupper för att utifrån det de sett och upplevt, försöka skapa nya tankar och idéer kring bibliotek. Arbetet redovisades i modeller som eleverna byggt.

Det kanske inte alltid är så lätt att arbeta med en sådan här grupp, men det är en viktig grupp att få att känna sig hemma på biblioteket. Resultatet visar att det varit en mycket kreativ grupp, som verkligen tänkt utifrån sina egna behov.

De har idéer omkring att kunna använda biblioteket som en plats där man kan ladda ner saker, låna annat än böcker, men också som en mötesplats och en plats för avkoppling.

En del metoder är resurskrävande och ibland kan man behöva veta något till en rimlig arbetsinsats.

Flera av metoderna kan kombineras, alla leder kanske inte så långt i sig själv men kan vara ett led i en större process. Här finns ett antal metoder att välja ibland, kanske mer av den traditionella typen, men en aning modifierade utefter situationen eller det rådande behovet.

Lo Claesson
lo.claesson@jonkoping.se

Elisabeth Håkansson
elisabeth.hakansson@skane.se

Anna Gullstrand
anna.gullstrand@vgregion.se